

Ringerike kommune

Postboks 123 Sentrum

3502 Hønefoss

Ringerike kommune - Reguleringsplan 525 - Klekkenveien 154 og 164 - Detaljregulering - Høring og offentlig ettersyn – Dispensasjon etter kulturminnelovens § 8, fjerde ledd – Tillatelse til inngrep i automatisk fredete kokegroper og sikringssonen til en gravhaug – ID 173915, ID 173916 og ID 3880 – Teknisk innsigelse

Vi viser til brev av 2. juni 2023 fra Mjøsplan AS til daværende Viken fylkeskommune, med varsel om oppstart av planarbeid for Klekkenveien 154 og 164. Vi viser også til fylkeskommunens krav om arkeologisk kontrollregistrering i planområdet (jf. kulturminnelovens § 9) og den påfølgende bestillingen av dette arbeidet i e-post av 28. februar 2024 fra Sandvold boliger AS.

Planområdet omfatter to fra tidligere kjente kokegropfelt, ID 173915 og ID 173916, nord for Klekkenveien. I planen som nå er til offentlig ettersyn, inngår også deler av en gravhaug, ID 3880, like på sørsiden av Klekkenveien. Disse tre er automatisk fredete kulturminner, jf. kulturminnelovens § 4, første ledd.

Innsigelse med krav om innarbeidelse av vilkår i bestemmelsene

Vi gjør oppmerksom på at fylkeskommunen med dette brevet fremmer innsigelse på bakgrunn av at planforslaget kommer i konflikt med hensynet til automatisk fredete kulturminner, jf. plan- og bygningslovens § 5-4 og kulturminnelovens § 8, fjerde ledd, og i henhold til Reglement for delegering og tildeling av innstillingsrett fra Buskerud fylkesting, punkt 11 om delegering etter særlovgivningen.

Dispensasjonen fra den automatiske fredningen av kokegropfeltene ID 173915 og ID 173916 og sikringssonen på nordsiden av gravhaug ID 3880 gjennom planvedtaket forutsetter at ovennevnte tekster innarbeides i reguleringsbestemmelsene. Videre må gravhaugen sikres med båndleggingssone H730 og bestemmelsesområde #3 justeres til kun å gjelde sikringssonen rundt ID 3880. Dette er avklart med Kulturhistorisk museum, UiO.

Fylkeskommunens innsigelse vil automatisk bortfalle dersom gravhaugen ID 3880 blir hensyntatt og våre forslag til bestemmelser blir innarbeidet i reguleringsplanen.

Automatisk fredete kulturminner som er i konflikt med planforslaget:

Kokegropfelt	ID 173915 (best.omr. #1)	ID 173916 (best.omr. #2)
Gravhaug	ID 3880 sikringssone (best.omr. #3)	ID 3880 (hensynssone H730)

Lovhjemmel og myndighet

I medhold av kulturminnelovens § 8, fjerde ledd, skal det, i forbindelse med behandlingen av planen tas stilling til om det kan gis tillatelse til inngrep i automatisk fredete kulturminner som berøres av planen. Fylkeskommunen er rett myndighet til å fatte avgjørelser i slike saker, jf. forskrift om fastsettelse av myndighet m.v. etter kulturminnelovens § 3, andre ledd.

Beskrivelse av kulturminner som er i konflikt med planforslaget

Når det gjelder kokegropene innenfor lokalitetene ID 173915 og ID 173916, viser vi til tidligere oversendte registreringsrapport for beskrivelse.

De to kokegropene som ble påvist ved fylkeskommunens registrering i 2024, ID 173916-8 og ID 173916-9, ble gravd ut som del av registreringen. Dateringer av kullprøver samlet inn fra de to, viser at de to er samtidige, ettersom begge har gitt resultater til yngre romertid, innenfor ca. 240–270 e.Kr.

Gravhaugen ID 3880 er ca. 1 m høy og framstår som svakt oval, og måler om lag 12 x 8 m i tverrmål målt i øst–vest-gående retning. Haugen har en tydelig plyndringsgrop i toppen. Mot sør strekker haugen seg til nordenden av eneboligen i Klekkenveien 151, mens kanten på eksisterende veiskjæring og eiendomsgrense med gjerde ser ut til å sammenfalle med foten av haugen mot nord. Berg er synlig i store deler av nevnte veiskjæring. Haugen er bevokst med løvtrær og bartrær av varierende størrelser.

Fylkeskommunens vurdering av saken

Kulturminneforvaltningen skal verne om kulturminner som en ikke-fornybar ressurs, og arbeide for at kulturminneverdiene blir tatt hånd om på best mulig måte og nyttiggjort i et samfunn i endring. Tillatelse til inngrep i automatisk fredete kulturminner kan bli gitt etter en vurdering av de kulturminnefaglige verdiene opp mot private hensyn og hensyn til samfunnet.

Buskerud fylkeskommune er generelt opptatt av å ta vare på synlige gravhauger. Slike har stor formidlings- og opplevelsesverdi, ikke minst i et rikt kulturlandskap som Haugsbygd i Ringerike. Vi ber derfor om at gravhaugen ID 3880 hensyntas i sluttbehandlingen av planforslaget.

Kokegroper, derimot, er ikke synlige over bakken. Kokegropfeltene ID 173915 og ID 173916 har dessuten vist seg å være sterkt redusert eller fjernet i de seinere år. To kokegroper ble påvist av fylkeskommunen i 2024 (ID 173916-8 og -9), og undersøkt som del av registreringen. De to ble datert med sammenfallende resultater til yngre romertid, innenfor ca. 240–280 e.Kr.

Kokegroper er en vanlig forekommende kulturminnetype som særlig opptrer i tilknytning til gravfelt og gårdsbosetting fra eldre jernalder. Imidlertid er kokegroper å regne som massemateriale. Buskerud fylkeskommune vurderer det dit hen at det ikke medfører noen vesentlig reduksjon av bestanden av slike ved at de to aktuelle kokegropfeltene ID 173915 og ID 173916 dispenseres og frigis for å legge til rette for boligutbygging.

Buskerud fylkeskommune v/Gaute Reitan har underveis vært i dialog per telefon og avklart med Kulturhistorisk museum, UiO v/Kjetil Loftsgarden, hvordan gravhaugen hensyntas i planen.

Krav om innarbeidelse av vilkår og hensynssone

Kokegropfeltene ID 173915 og ID 173916 er i konflikt med planforslaget. Tiltakshaver ønsker at det gis dispensasjon fra kulturminnelovens fredning av kokegropfeltene i sammenheng med sluttbehandlingen av detaljreguleringsplanen. Det forutsettes i så fall at plankart og bestemmelser oppdateres i tråd med fylkeskommunens vedtak, jamfør vedlegg.

Buskerud fylkeskommune vurderer at detaljreguleringsplanen for Klekkenveien 154 og 164 kan godkjennes, under forutsetning av at følgende tekster tas inn i reguleringsplanens fellesbestemmelser:

«De berørte kokegropfeltene, ID 173915 og ID 173916, som er markert som henholdsvis bestemmelsesområde #1 og #2 i plankartet, kan fjernes uten ytterligere arkeologisk undersøkelse.»

Når det gjelder gravhaugen ID 3880, berøres dens sikringssone av en gang-/sykkelvei slik den er tegnet i plankartet. Planen omfatter imidlertid også et belte sør for selve gang-/sykkelveien, i plankartet avsatt til Annen veggrunn – tekniske anlegg, som strekker seg inn på eiendommen gbnr. 100/61. Slik inngår derfor også den nordlige delen av selve gravhaugen inklusive sikringssonen i planen.

Vi kan ikke akseptere at det gjøres nye inngrep i selve gravhaugen ID 3880. Vi ser derimot at hele sikringssonen er en del av den eksisterende veiskjæringen, med synlig berg i dagen. En gjennomgang av eldre dokumentasjon fra stedet, bl.a. flyfoto, viser at den eksisterende veiskjæringen er et gammelt inngrep, trolig utført på 1950-tallet da Klekkenveien ble etablert i sin nåværende form.

Vi forutsetter derfor at planens bestemmelse (under punkt 5.1) knyttet til gravhaugen ID 3880 med sikringssone og den eventuelle, framtidige byggingen av gang-/sykkelvei langs Klekkenveiens sørside, formuleres som en todelt bestemmelse.

For gravhaugens sikringssone og som inngår i areal tegnet inn i plankartet som GS4, som må inngå i et tilpasset bestemmelsesområde #3, gjelder følgende:

«Det gis tillatelse til inngrep i den berørte sikringssonen rundt gravhaug ID 3880, markert som bestemmelsesområde #3 i plankartet, uten ytterligere arkeologisk undersøkelse. Det forutsettes at arbeidet med etableringen av gang-/sykkelveien innenfor sikringssonen utføres på en måte som sikrer gravhaugen mot utrasing, setningsskader eller enhver annen form for inngrep eller ferdsel. Vi ber om at kulturminnemyndigheten kontaktes i forkant av gjennomføringen av tiltaket i sikringssonen.»

Resten av gravhaugen ID 3880, det vil si gravhaugen med resten av sikringssone (utenom det som inngår i bestemmelsesområde #3) som ligger på grunn tilhørende gbnr. 100/61, inkludert delen av den som er tegnet som AVT og hensiktssone H140 i plankartet, må innarbeides som en hensynssone H730 med følgende bestemmelse, jf. kart nedenfor:

«Båndlagt etter kulturminneloven av 1978. Innenfor gjeldende område ligger et automatisk fredet kulturminne – en gravhaug. Det må ikke forekomme noen form for inngrep i grunnen eller andre tiltak innenfor denne sonen, som kan være egnet til å skade eller på en negativ måte bidra til å skjemme gravhaugen uten tillatelse fra kulturminnemyndigheten.»

Arealformålet under båndleggingssonen bør endres til grønnstruktur, i tråd med vernet som hensynssonen legger opp til.

Gaute Reitan
Rådgiver/arkeolog

Kopi

- Riksantikvaren
- Kulturhistorisk museum, UiO